

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput IV. Quare Christus dicatur natus de Spiritu sancto, nec tamen
ejusdem Spiritus sancti sit filius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83684](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83684)

ad 2. Neque penes me aliquid ingerit difficultatis quod aliqui opponunt, *terminum* prædeſtinationis poſtერიoreſſe ſubjecto ejuſdem prædeſtinationis, *ſiliationem* autem Dei naturalem eodem momento attributam Verbo ſecundum carnem, quo ipſam carnem aſſumpſit: nam præter vulgaram reſponſionem, quod hic adest *prioritas* rationis, imo ipſa naturalis *ſiliationis* oritur ex unione *hypoſtatica*, eamque ſupponit: dum aſſero Verbum ſecundum carnem eſſe ſubjectum prædeſtinationis divinæ, & ejuſdem prædeſtinationis terminum eſſe Dei *ſiliationem*; quamvis oratione utar Scholaſtica, nihil aliud percipio, quàm Deum ab æterno abſque ulla meritorum præſcientia prædeſtinaſſe perficiendam in tempore *Incarnationem*, ob quam idem eſſet filius hominis, & filius unigenitus Dei. Atque hanc mentis meæ perceptionem nequaquam obnubilat ſubjecti, termini, aliorumque vocabulorum caligo.

Aliud quippe eſt per gratiam naturam humanam uniri Verbo: aliud per gratiam Chriſtum hominem eſſe filium Dei. Primum ſignificat unionem *hypoſtaticam*, per quam natura humana ſubſiſtit hypoſtaſi Verbi, magnam eſſe gratiam, quam Chriſtus præcedentibus operibus non poterat promereri: atque hoc ultro conceditur. Aliud ſignificat perſonam ſubſiſtentem per gratiam fuiſſe evectam ad *ſiliationem* Dei; quod falſum eſt penitus. Illud verum eſt, quia humana natura ante unionem non poterat promereri; iſtud eſt falſum, quoniam perſona ſubſiſtens eſt filius non adſcitiuus, ſed naturalis. Quare gratia unionem ſpectat, & ex unione conſequitur naturalis *ſiliationis*; unde recte diximus cap. præcedenti in reſp. ad 1. Chriſtum per gratiam prædeſtinatum fuiſſe ad *ſiliationem* Dei naturalem. Haud obſcure id inſinuat Auguſtinus ſcribens citato cap. 15. de Prædeſt. Sanct. Salvatorem noſtrum ſingulari Dei munere, nullisque ſuis vel operum vel fidei præcedentibus meritis fuiſſe prædeſtinatum, quoniam prædeſinitum fuerat, *ut ille homo à Verbo Patri coæterno in unitatem perſonæ aſſumptus, filius Dei unigenitus eſſet.* Atque hæc de prælaudato Pauli textu, & de Chriſti prædeſtinatione.

10.
Rehoratur
Reſponſio.

Illud potius diſquirendum eſſet, quomodo ſi Chriſtus per gratiam, & nullo meritorum intuitu prædeſtinatus eſt filius Dei, nequeat tamen dici filius per adoptionem; niſi ſublata verborum æquivocatione res per ſemetipſam pateſceret.

CAPUT IV.

Quare Chriſtus dicatur natus de Spiritu ſancto, nec tamen ejuſdem Spiritus ſancti ſit filius.

S U M M A R I U M.

1. Status Quaſtionis.
2. Probat, incarnationem ob Myſterii ſignificationem tribui Spiritui S.

3. Quin tamen dici poſſit Filius Spiritus S.
4. Solvitur obſectio.

1.
Status Quaſtionis.

VERBA Angeli Joſephum virum Mariæ alloquentis Matt. 1. 20. *Quod enim in ea natum eſt, de Spiritu ſancto eſt, & quæ continentur in Apoſtolicò Symbolo, Qui conceptus eſt de Spiritu ſancto, natus ex Maria virgine,* moverunt Magiſtrum in 111. diſt. 1v. & qui in illum ediderunt Commentaria, nec non D. Thomam 3. p. q. 32. ad inquirendum, cur Chriſti conceptio tribuatur Spiritui ſancto, nec tamen ſit ipſe Spiritus pater Chriſti. Ad quam difficultatem dirimendam plurimum valere diſtinctionem particularum *de*, & *ex*, quarum illa de Spiritu, altera de Virgine uſurpatur in Symbolo, nonnulli ingenioli Scholaſtici adnotaverunt. Sed quamquam diſtinctionem ipſam caute fateamur adhi-

bitam: in Græco Evangelii textu, quem admodum Matth. 1. 16. de Maria Virgine legitur, *ἐκ τῆς ὑπερῆρας ἱεροῦς, de qua natus eſt Jeſus*, ita verſu 20. habetur, *ἐκ πνεύματος ἁγίου ὁρίσας, De Spiritu ſancto eſt*, eadem particula *ex* repetita. Atque hinc Erasmus, alique Grammatici occaſionem arripuerunt deridendi Scholaſticorum obſervationes; ſed immerito, diſverſum quippe ſenſum, quem non exhibet Græcorum particula, optime expreſſit Latinus Interpres, uſu & auctoritate Eccleſiæ probatus.

Nos tamen, ut facilius difficultati occurramus, primum dicimus Verbi *Incarnationem*, tametiſi efficienter à tota perfecta ſit Trinitate, ob Myſterii ſignificationem

2.
Incarnationis
tribuenda eſt
Spiritui
ſancto.

tionem esse tribuendam Spiritui sancto, eo ferme pacto, quo de specie Columbae differimus vicesimo capite libri VII. Ac prima ratio est, quam innuimus in Exposit. Symboli Vol. IV. pag. 239. scilicet, ad commonstrandum non ex semine viri Christum fuisse conceptum, ut autumarunt Ebionaei, sed supra naturae ordinem, divinaque virtute: quæ enim divinitus efficiuntur, speciali titulo Spiritui sancto sunt attribuenda, ut Exodi VII. 19. patrata à Moysè miracula, Joelis I. 28. munus prophetandi, Mat. XI. 28. expulsio dæmonum, & Isaia LXI. 1. ipsum opus præstantissimum Incarnationis. Ob eam rem Chrysostomus hom. 2. in Matth. inquit Christum dici natum de Spiritu sancto, quoniam ipsius conceptio nova fuit, mirabilis, & humanis cogitationibus supereminens, super legem vadens omnem naturæ. Altera ratio ex eo petitur, quod Christi Incarnatio magnum est, præclarissimumque gratiæ beneficium, ut diximus capite precedenti. Etenim Spiritui sancto gratiarum dona tribuuntur in I. ad Corinthios VII. 4. propterea quod ipse est Charitas & Amor Patris, & Filii, imo appellatur *donum Dei*, Joan. IV. 10. & Act. VIII. 20. ideoque Augustinus in Enchiridio cap. XXXVIII. num. 12. postquam ostendit humanæ naturæ assumptionem fuisse maximam gratiarum omnium, *Quæ gratia*, inquit, *propterea per Spiritum sanctum fuerat significanda, quia ipse proprie sic est Deus, ut dicatur etiam Dei donum.* Tertia ratio illinc promitur, quod Spiritui sancto tribuitur sanctificatio, castitatis decor, peccatorum remissio, Dei cum hominibus habitatio, & æternæ beatitudinis arrha, ut liquet ex Epist. ad Rom. cap. I. 4. ad Ephes. I. 13. & 2. ad Corinth. I. 22. Quare dum Christum natum asserimus de Spiritu sancto, profite-mur ejus conceptionem cujuslibet contagionis peccati fuisse expertem, celebramus eximii partus sanctitatem, uberri-mumque fructum Redemptionis, præsertim peccati remissionem, regniq; cælestis hæreditatem.

3. Deinde affirmamus Christum dici non
 Quin tamen possit Spiritus sancti filium; hancque aper-
 Christum dici tissimam rationem proferimus, quod *filia-*
 possit filius tio, ut supra disputatum est, non nisi *sup-*
 Spiritus S. posito competat. *Suppositum* autem cum sit persona Verbi, à quo Spiritus sanctus procedit, non potest ab eodem Spiritu sancto procedere & generari: ideoque recte appellamus spiritum sanctum *Spiritum Christi*, non vero Christum *filium Spiritus sancti*. Atque hanc rationem

assert etiam eximius Ecclesiæ Doctor S. Bonaventura in III. dist. IV. art. I. Accedit altera ratio invictissima, quod servata verborum proprietate ille tantum dicitur *Pater*, qui alteri substantiam propriam communicat; Spiritus autem sanctus Christo neque naturam humanam generatione impertitus est, quoniam Spiritus ea caret, neque communicavit divinam, quia, ut paulo ante dictum est, hanc potius Spiritus sanctus per *processionis* originem habet à Filio. Postrema ratio huic similis est, quod Christus nequit appellari Filius Dei, nisi ob æternam divinamque generationem, quemadmodum cap. 2. præced. fuit declaratum. In æterna autem, divinaque generatione Christus à Patre, non à Spiritu sancto procedit. Nequit ergo Spiritus sanctus appellari *Christi pater*.

4. Neque officit, quod Christum natum de Spiritu sancto asserit Evangelista. Objectioni
 Sapientissimus enim Augustinus laudato cap. XXXVIII. Enchiridii, ubi questionem hanc egregie pertractat, docet non omne quod nascitur ex altero, ejus filium esse, cum aliter de homine nascantur filii, aliter capilli, qui filii dici nequeunt; sicut nec aquæ dicuntur filii, sed Ecclesiæ, qui per Sacramentum baptismatis regenerantur. Nimirum, ut nuper dicebam, ad constituendum *patrem* requiritur ejusdem naturæ participatio, quam filius vi generationis habet ab ipso patre. Si autem quæras, cur Christus ratione creationis, atque sanctificationis dici non possit Spiritus sancti, imo sui ipsius, & totius Trinitatis filius, cum Deum nomine Patris oraverit Joan. XVII. 1. quemadmodum nos quotidie facimus in Dominica oratione: adhibenda est eadem responsio, id est, quod esse filium convenit personæ Christi ratione generationis æternæ: persona autem genita ad solum Patrem refertur: atque juxta D. Thomæ doctrinam 3. p. q. 32. art. 3. qui dicitur filius ratione generationis, non debet appellari filius ob creationem, vel sanctificationem; quia quod de aliquo dicitur secundum perfectam rationem, non est dicendum secundum rationem imperfectam. Quamobrem oratio Christi, quamvis totam Trinitatem exoraverit, peculiari ratione dirigebatur ad Patrem; quemadmodum ad ipsum Patrem speciali titulo refertur vox, quæ intonuit in Christi baptismo, Mat. III. 17. & Lucæ III. 21. tametsi tota Trinitas vocem illam sit operata, ut docet in quarto de Trinitate cap. 21. præclarissimus divinarum rerum scrutator, Theologorumque columen Augustinus.

CAPUT